

Pöytäkirja

Valkoposkivanhan ja merimetson siirtäminen riistalajeiksi -työryhmän 3. kokous

Aika: 30.8.2024 klo 13-15

Paikka: etäkokous (Microsoft Teams)

Läsnä: Vesa Ruusila pj., Jussi Laanikari, Nikula Teemu siht., Mikko Alhainen siht., Esa Hiiva, Maria Westerman, Laura Mononen, Sauli Härkönen, Minna Uusimäki, Markus Piha, Katriina Mattila, Markku Mikkola-Roos, Ari Niiranen, Juha Riippi, Liisa Maanpää, Mats Westerbom

Kokous avattiin ja esityslista hyväksyttiin siten muutettuna, että Minna Uusimäki (MMM) esittelee merimetsokorvauksia. Työryhmän henkilöstövaihdokset esiteltiin. Työryhmän sihteerinä jatkaa Mikko Alhainen Suomen riistakeskuksesta Heidi Krugerin siirtyessä toisen työnantajan palvelukseen.

Edellisen kokouksen pöytäkirja hyväksyttiin. Pöytäkirja löytyy Teamsin tiimi-tiedostoista.

Maria Westerman (YM) esitteli komission vastausta YM:n ja MMM:n yhteiskirjeeseen. Ministereiden yhteinen kirje lähetetty komissioon 10.6. Komission vastauksen perusteella komissio ymmärtää SV ja FI huolet ja ensi vuoden direktiiviraportoinnin perusteella komission tarkoituksena on tarkastella tilannetta uudelleen. Komission näkemyksen mukaan lintudirektiivi antaa jäsenmaille tarvittavat joustot ongelmien hoitamiseen. Komissio aikoo lähiaikoina ohjeistaa jäsenmaita muun muassa merimetsoja ja valkoposkivanhan koskevien poikkeusten myöntämisessä. Komissio pyytää jäsenmailta kommentteja ohjeluonnoksesta lähiviikkoina.

Työryhmässä keskusteltiin komission vastauskirjeen ja komission lisäohjeistuksen merkityksestä. Työryhmässä arvioitiin, ettei komission toimilla ja ohjeistuksella todennäköisesti ole suurta vaikutusta nykytilanteeseen, ei ainakaan nopealla aikataululla.

Laura Mononen (YM) esitteli valkoposkivanhivahinkojen kehitystä vuosina 2018-2023. Vahingoissa vuosittain merkittävää vaihtelua. Vuoden 2023 vahingot noin 2 miljoonaa euroa. Lisäksi on maksettu ennaltaehkäiseviä avustuksia. Vuonna 2023 ELY:ille on jaettu 500 000e ennaltaehkäiseviä avustuksia varten, samoin vuonna 2024. Ennaltaehkäisevät varat on käytetty pääosin hanhivahingon torjuntaan. Raulako-lain korvaus- ja avustusjärjestelmän kehittämistä on ympäristöministeriöstä rahoitettu 305 000e. Ari Niiranen (POK-ELY) totesi, että alustava arvio kevään 2024 vahingoista on 1,2 miljoonaa euroa ja noin 100 hakemusta on vielä käsittelemättä. Kevät 2024 oli keskimääräistä pahempi ja syysviljojen viljely käytännössä mahdotonta. Lisäraha-haku avustuksiin on vireillä.

POKELY:n esitys valkoposkivanhivahinkojen peltolohkokohtaisesta sijoittumisesta päätettiin siirtää seuraavaan kokoukseen.

Mats Westerbom (LUKE) esitteli Merimetsohankkeen keskeisiä tuloksia. Hankkeessa tutkittiin muun muassa merimetsojen ja harmaahaikaroiden aiheuttamia välittömiä vaikutuksia/vahinkoja kalanviljelylle ja kalapyydyksille. Tutkimuksessa hyödynnetty riistakameroita. Tuloksena huomattiin, että harmaahaikara aiheuttaa merkittävästi enemmän vahinkoja kalanviljelylaitoksilla kuin merimetsa. Merimetsa ei aiheudu merkittävää haittaa kalanviljelykselle, jos kalanviljelykassit suojataan asianmukaisesti. Pyydysten osalta merimetsot aiheuttavat vahinkoja avorysillä, mutta muissa pyydyksissä eivät juurikaan. Kalatalouden tiedonkeruuhjelman mukaan merimetsa ei aiheuta laajamittaista hävikkiä kalojen haavojen muodossa. Kalastusverkko-seurannan perusteella ei viitteitä merimetsan aiheuttamista ongelmista kalaverkoilla.

Minna Uusimäki (MMM) esitteli Euroopan meri-, ja kalatalousrahaston (EMKR) kautta maksettuja hylje- ja merimetsokorvauksia ohjelmakaudella 2014-2020. Kyseessä oli laskennallinen, yhdistetty hylje- ja merimetsokorvaus. Korvausta myönnettiin rekisteröidyille kaupallisille kalastajille, jotka harjoittivat rannikkokalastusta. Kalastajan saaliin laskennallisesta arvosta korvattiin enintään 15 prosenttia, josta 13 prosenttia oli korvausta hylkeiden aiheuttamista vahingoista ja kaksi prosenttia merimetsojen aiheuttamista vahingoista. Korvauksia maksettiin vuosina 2016-2022. Merimetsojen osalta korvaukset olivat vuosittain noin 100 000e. Tuen saajia oli vuosittain 200-250. Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastosta (EMKVR; ohjelmakausi 2021-2027) maksetaan korvauksia nykyään ainoastaan hyljevahingoista.

Liisa Maanpää (ELY) esitteli merimetsoja ja valkoposkihanhia koskevaa oikeuskäytäntöä. Viime vuonna merkittävä Itä-Suomen Haon päätös, jossa valkoposkihanhiin ampumista ei sallittu. Haon päätös tukeutuu LUKE:n tutkimukseen, jonka mukaan paukkupatruunoilla ampuminen on muu tyydyttävä ratkaisu lintujen tappamiselle. Poikkeusluvalla tapettavien merimetsojen määrää ja lupa-alueen laajuutta koskevan asian käsittely on kesken KHO:ssa.

Työryhmässä keskusteltiin Maanpään esityksen pohjalta nykyisestä oikeuskäytännöstä ja todettiin, että oikeuskäytäntöön ei todennäköisesti ole odotettavissa muutoksia, vaikka lajit siirretään metsästyslain piiriin.

Siirryttiin keskustelemaan resursseista ja niiden siirrosta YM:n hallinnonalalta MMM:n hallinnonalalle. Lähtökohtana on pysyvä siirto kustannusneutraalilla tavalla. On tärkeää selvittää VM:n kanssa, miten siirto budjettiteknisesti toteutetaan. Ensimmäisenä selvitettävä nykyisin ympäristöhallinnossa valkoposkihanhiin ja merimetsojen osalta käytettävät resurssit (henkilöstökulut, osaaminen, tietojärjestelmät, korvaukset/avustukset). Sovittiin, että YM selvittää ympäristöhallinnossa merimetsojen ja valkoposkihanhiin osalta käytettävät resurssit ja selvitys käydään läpi työryhmän seuraavassa kokouksessa.

Markku Mikkola-Roos totesi, että SYKE:ssä käytetään merimetsojen ja valkoposkihanhiin osalta pesimälinnuston kannan seurantaan noin 120 000e vuodessa. Muuttavien valkoposkihanhiin koskeva 5 -vuotisaineisto on ostettu Suomen Birdlifelta noin 7000e.

Ruokavirastossa pohditaan lajisiirron edellyttämät tietojärjestelmäkulut, käydään läpi seuraavassa kokouksessa.

Muita asioita ei tullut ilmi.

Seuraavat kokoukset sovittiin pidettäväksi ke 18.9. (iltapäivällä) ja ke 2.10 klo. 10-12.

Kokous päätettiin 15.05